

Domokos Éva visszaemlékezése

A felvétel időpontja: 2004. március 4.

A felvétel helye: Domokos Éva lakása, Budapest V. Bécsi-utca 1. IV. em.

A magnó felvétel készítéséhez Domokos Éva hozzájárult

1944-ben Kammer – testvérek(*1) vállalatánál dolgoztam. A Kammer-gyár egy konzern volt. A szövéde a Gyömrői úton volt. Egy gyára volt Győrben a Richards posztógyár ez névről ismert. Ugyanott volt Győrben az a magyar textilipari gyár, ami csak fonoda volt ahhoz vették fel azt a német igazgatót akkor, amikor ezt megvették a Mauthner konzernről. Volt Warmsdorffban is gyárunk, az plüssbársony-szerűséget gyártott. Rusomberokban (Rózsahegy) is volt érdekeltségük ez Csehországban van, szóval borzasztó nagyvállalat volt.

A központba üzleti ügyekből kifolyólag járt hozzánk Magyar Ottó(*2.). A megbeszélések után megkérte főnökömet Dr. Orbán Györgyöt, hogy a kezében lévő papírokat több példányban másoljam le.

1944. február. 2. ünnepnap volt bementem az irodába azért, hogy ezt az anyagot több példányban lemásolhassam, úgy hogy senki se lássa. Azért mentem be, 1944. február 2-án leírni mivel a munkám miatt, napközben én nem készíthettem „másolatokat”.

A munka elkészülte után, a másolatokat Magyar Ottó magával vitte kivéve egy példányt, amit átadott főnökömnek. Dr. Orbán György a megkapott példányt haza vitte, elolvasta, és a kályhába dobta. A másolat megmaradt, mert már nem volt elég tűz a kályhában. A takarítónő Liebmann Katalin a maradványokat megtalálta és elvitte magával, egy szervezethez (nevére nem emlékszem) és leadta a lapokat. Ez a szervezet bejelentette a rendőrségen ezt az eseményt. Néhány nap múlva megjelentek az irodámban, ahol az írógépet lefoglalták és az írógéppel együtt engem is elvittek a rendőrségre, a Vigyázó Ferenc-utcába. Ott tartottak kb. két napig. Ültem egy széken. Az édesapám hozott takarókat és az élelmet.

A kihallgató rendőr egy Wayand(*3) nevű detektív volt. Ő bemutatta nekem az általam másolt anyag teljes, illetve összes példányát, amiből az derült ki, hogy az általam másolt anyagból az utolsó lap hiányzott az, amin a Béke Párt aláírása volt. Ott tudtam meg, hogy mit másoltam.(*4) Két nap után haza engedtek.

Bejöttek a németek. Április 17-én rendőrök jöttek értem és felvittek a Sváb-hegyre a Mirabell szállóba, ahol már nagyon sokan voltak innen – onnan összeszedett emberek. Ott volt a főnököm is az Orbán doktor. Itt semmiféle kihallgatás, megbeszélés nem volt. A földön feküdtünk pár napig. Akkor engem egy teherautóval átvittek a Mosonyi utcába.

A Mosonyi utcában egy olyan emeletre kerültem, ahol csupa nő volt, mégpedig Csillaghegyről, Kistarcsáról különböző vasúti útvonalokról összeszedett emberek voltak.

Itt sem történt semmiféle kihallgatás, vagy megbeszélés. Az ablakaink a temetőre néztek, ahol szinte valamennyiünknek rokonai megjelentek. Az én szüleim is, de figyelmeztettem őket, hogy erre a jelenségre a rendőrség is rájött, és az embereket összeszedték.

Úgy hallottuk, hogy innen Topolyára fogunk kerülni, de közben közölték velem, ha áttérek a keresztényhitre (adtak hozzá egy könyvet is) akkor esetleg kiengednek. A szüleimet értesíteni tudtam, több levelezőlapot is küldtem nekik erről a helyről és megkértem őket, hogy állítsanak össze egy anyagot ruháimból és különféle szükségleteimből. Közben itt a Mosonyi-utcában levittek egy irodába, ahol ujjlenyomatot vettek rólam. Ezután kb. április. 28-29 körül levittek az udvarra, azt hittük, innen visznek különféle táborokba. Ebben az időszakban volt

ott a Mosonyi-utcai kórházban Bajcsy Zsilinszky Endre egy haslövéllel. Ezt csak a keltezés miatt említem, hogy tudják kontrolálni.

Április 29-én a napok óta udvaron álló embereket, mindannyiunkat, férfiakat, nőket bevagóniroztak. Nem mondtak semmit a vonat elindult és körülbelül május 1-re érkeztünk Auschwitz-Birkenaubába. Marhavagonokban vittek bennünket, rengetegen voltunk talán több százan is voltunk, állni kellett a vagonokban olyan sokan voltunk.

Május elsején érkeztem Auschwitz- Birkenaubába, amikor is a kiszálláskor megtörtént a kiválogatás. Mengele dr. által történt a válogatás, jobbra, balra nőket, gyerekeket külön. Bevittek a kiválasztottakkal együtt, akikkel együtt voltam egy óriási terembe. Nem vágták le a hajamat, kaptam egy ruhát és egy fapapucsot, és a balkaromra szurkálva ráírták 76453.

Úgy emlékszem 18 napot voltam ott.

Auschwitzből semmiféle dokumentációm nincs, nem kaptunk semmiféle papírt vagy bármit, amivel ez igazolható. Egy alkalommal megjelentek újságírók fotóriporterek akkor sorba állítottak bennünket, és fotóztak. Lefényképeztek bennünket, de mivelünk senki sem beszélt.

Úgy nevezett barakkokban emeletes „kójákon” aludtunk. Minden nap volt úgynevezett „appel”. Ahol megint automatikusan kiválasztottak embereket, azokat elvitték a megsemmisítőbe. Ugyan csak egy napon közölték velünk, hogy munkára visznek néhány embert.

Auschwitzban még a kiválasztás előtt, óriási konténereket megtöltöttek kődarabokkal és ezt ki kellett tolni kerítésen kívülre, és visszatolni de ez csak egy pár napig tartott. Egy teljesen felesleges indokolatlan munkát végeztünk. Mi akkor nem gondolkodtunk ezen.

Nekem az volt a gyanúm akkor is meg később is, hogy ők a mi ételünkbe, nyugtatót, raktak. Nem volt semmi, halál csönd volt, nyugalom, se veszekedés, se semmi az égvilágon. Szóval a nyugtatóról semmit sem tudtunk, én sem tudtam, csak feltételeztem, hogy ezért nem volt egy hangos szó, azért nem érdekelt senkit, hogy hol vagyunk, vagy mit és miért csinálunk. Jöttünk, mentünk, „appel” ide-oda, ettünk, visszafeküdtünk. A kójákon egymással beszélgettünk. Akikkel voltam mind magyarok voltak. Mindenkiel beszélgettünk, mindenkiel jóban voltunk. Rengetegen voltak ugye, emeletes kóják voltak. Arra már nem tudok visszaemlékezni, hogy kikkel voltam jóban, nagyon sokkal jóban voltam, sokat ismertem, sokat nem.

Május 18-án bevagóniroztak, átvittek bennünket Trautenauba. Karenténba voltunk ott orosz nő orvosok megvizsgáltak, nekem történetesen torokgyulladásom volt. Utána pedig elvittek bennünket Trautenaub mellé egy kisvárosba. Körülbelül 30-an lányok, asszonyok a kisvárosból viszont naponta gyalog mentünk az állomásig, ahol felszálltunk egy kis vonatra, ami elvitt bennünket Schatzlarba, Ez csak nagyon rövid ideig tartott, mert Schatzlarban egy nagy barakkot építettek közvetlenül a gyár mellé, ahol aztán a felszabadulásig dolgoztunk. Ez egy len- kenderfonó szövőgyár volt.

A harminc magyar lány egy barakkban lakott, ezekkel a lányokkal azután életem -életük végéig tartottuk a kapcsolatot. Az által, hogy így együtt voltunk jó körülmények között éltünk, rendesen kaptunk enni, reggel, délben, este. A munkát úgy osztották szét, hogy mindenki körülbelül a saját képességeihez mérten kapott könnyebb vagy nehezebb munkát. Én nagyon sok helyen dolgoztam. Először a hulladék nyersanyagot zsákba egyik helyről a másikba kellett cipelnem. Azután a len kender úgynevezett nedves kikészítése során ezeket nagy hengerekre kellett felakasztanom és egy helyiségbe, a szárítóba vinnem. Nem tudom, hogy magyarazzam meg, ez egy nagy rúd volt és azon lógott a nedves motring és lenn is egy rúd volt, ami lehúzta az anyagot. A szárítóból a kész anyagot nem, tudom kik, vitték el. Ezt a munkát végeztem, nekem kellett felrakni és alul ezt a rudat, beledugni majd aztán száradás után később, levenni.

Voltak olyanok, akik a motringollóban dolgoztak. A szárítóban egyedül én dolgoztam. A motringollóban, ami keskeny volt, egymás mellett hárman is dolgoztak. A mieink közül sokan dolgoztak ott.

Mindenütt volt egy úgy nevezett mester ők németek voltak, és a munkát felügyelték.

Volt két igazgató, az egyik egy félkarú német a másik egy idősebb bácsi, a gyár eredeti igazgatója, akinek ott volt a háza, villája a gyár mellett. Ez a bácsi nagyon helyes volt. Az idősebb igazgatónak a gyár valamikori tulajdonosának volt néhány kedvenc foglya. Hátra tett kézzel sétált a munkahelyen, a keze mindig tele volt almával vagy valamivel, és ahogy ment, a munka sorokon úgy lassan elvették tőle, akiknek szánta az almát és egyéb ételt.

Az én mesterem egy asszony volt, aki minden nap egy dupla vajás kenyeret hozott becsomagolva egy újságba és letette a többi holmija mellé. Én pedig kibontottam az uzsonnáját, az újságot elolvastam és szépen visszacsomagoltam a kenyeret. Innen tudtam meg többek között, hogy a Margit-hídat lebombázták és ez azért volt fájó nekem, mert mi az újpesti rakparton a Margit-híd mellett éltünk. Így nem tudtam, mi történhetett a szüleimmel. Nagyon sok ilyen újságcikket, olvastam vagy olvashattam el. Gondolom ez az asszony tudta, hogy nem ugyanúgy van a vajás kenyere becsomagolva, mint ahogy oda tette.

Még Auschwitzból lehetőségünk nyílt mindannyiunknak egy levelezőlapot juttatni Wald-See feladási címmel Magyarországra, hogy tudják, hol vagyunk, és esetleg mire van szükségünk. Ezt a levelezőlapot én a Kammer cégnél dolgozó Halter Béla nevére írtam, akiről feltételeztem, hogy rögtön értesíti szüleimet. Ezen levelezőlapon sok mindent kértem ruhaneműt és egyebeket. Ennek alapján, Budapesten élő barátom Dr. Rothbárd Jenő -akit egyébként a Margit-körúton agyon lőtték- segítségével szüleim összeállítottak egy csomagot. A csomagot külföldön adták föl és, úgy ahogy volt hiány nélkül Schatzlaron megkaptam. Ruhafelszerelés érkezett, és ami nagyon lényeges volt egy magas szárú fekete cipő, hogy levethettem végre a fapapucsot.

Még Auschwitz - Birkenauban történt, hogy a velem együtt lévő asszonyok közül az egyik terhes volt, mert otthon már férjénél volt úgy hívták, hogy Klein Lili dr. Métneki Jánosné, Szombathelyről került a táborba. Tekintettel arra, hogy a kiválasztás gyorsan történt nem tudták elvégezni Klein Lilin az ígért abortuszt. Mint már említettem bevagoníroztak bennünket és Trautenauba vittek május 18-án, akkor Klein Lilit Gross Rosenba vitték, ott megszülte a gyermekét és a gyermeket megsemmisítették. A csoda kedvéért el kell mesélnem, hogy Klein Lili a mikor hazaérkezett szerencsésen, megtalálta a férjét és iker gyerekeket szült, és az volt az érzésem, megjutalmazták ezért a szenvedésért és még egy gyermeket adtak neki .

A felszabadulás a következő képpen történt. Közvetlen mellettünk volt egy bánya, ahol francia hadifoglyok dolgoztak, az ő épületükön magasan kis ablakok voltak és tőlük nagyon sokszor kaptunk a háború állásáról információt. Itt történt az, hogy fekete táblára ráírták, és közben mutatták, hogy Hitler halott és jön az orosz felszabadító sereg. Közülünk többen tudtak franciául, és hát ezeket a híreket boldogan vettük. Valóságosan május 9-én elérték az oroszok Schatzlart is. Kirohantunk az utcára, közben a német felügyelők éjszaka elszöktek, kutyával együtt. Hozzá kell tennem, az utolsó hetekben mikor már a németek is tudták, hogy jönnek az oroszok a gyárban a munka leállt, mert nem kaptunk már nyersanyagot. Kivittek bennünket a gyárból árkot ásni, a kutyás örök felügyelete mellett. Egy kutyaharapás a lábamon még most is látható, mert ha valaki kilépett egy kicsit a sorból a kutya helyre ugatta, vagy helyre harapta.